

Torparmor i Trökan berättar

Det var inte så länge sedan torparna gjorde dagsverken åt markägarna på de större gårdarna i landet. Torparsystemet avskaffades 1943 då dagsverken förbjöds som betalning för ett arrende. De gamla torparstugorna finns fortfarande kvar, många som idylliska sommarstugor. Men hur gestaltade sig torparlivet för dem som bodde i torpen och brukade dem?

På 1950-talet intervjuades fru Alida Löfgren av kyrkoherde Angrimmer i Gillstad om sitt liv som torparmor på torpet Trökan i Kållands Åsaka. Hon var då 93 år och hennes berättelse kunde senare läsas i NLT. Här följer en sammanfattning av hennes berättelse.

Johan och Alida Löfgren fick möjlighet att ta steget från statarlivet till torparlivet i Järpås. Det var ett stort steg för makarna eftersom de då fick ett eget hem och mark att bruka. De flyttade så småningom till torpet Trökan som hörde till herrgården Höglunda i Kållands Åsaka. Från 1905 till 1917 arrenderade de torpet. Herrgården hade sålts redan den 18 januari 1902, då köpet avtalades mellan änkefru Rydberg och socknarna Råda, Mellby och Åsaka. Gården skulle göras om till ålderdomshem vilket först blev klart 1910.

Torpet Trökan var ett så kallat fyradagarstorp, vilket innebar att Johan gjorde fyra dagsverken i veckan som arrende. Han arbetade med jordbruket och var dessutom en duktig snickare. Det var lång väg att gå och han fick för det mesta ta matsäck med sig. På vintern kunde mjölken vara frusen när det var dags att äta, men på sommaren kunde barnen komma med mat till Johan.

Alida berättade om sonen Oskar, som var tekniskt intresserad, och hade fått ett bra arbete på Lidköpings mekaniska verkstad. När Johan gjorde sig illa i ryggen och inte längre kunde fullfölja sina dagsverken fick Oskar säga upp sig och ta över dagsverkena efter sin far.

Förutom arbetet på torpet bidrog Alida till ekonomin genom att gå till torget i Lidköping för att idka torghandel. Hon sålde smör, mjöl, ägg och kaffebrädd. För mjölken fick hon fem öre litern för en kvarter grädd fick hon tolv öre. Så småningom körde hon själv med hästen till stan, eftersom Johan arbetade hemma eller på herrgården. Hästen och vagnen fick stå på Lidéns gård. Den låg på den plats där polishuset nu är beläget.

Det var trångt med alla hästar och vagnar, men var man ute i god tid var det lättare att få plats. Alida bar sedan alla sina varor från stallet till torget.

Det var lättast att sälja smör och ägg och hon fick snart fasta kunder som beställde sina varor i förväg. Hon tog bra betalt men så var det också bra kvalitet på varorna, enligt henne själv. Så småningom utökade hon sin verksamhet och sålde även blommor, lingon, kransar mm.

Alida berättade att de "hade ett bra torp" och levde ett ganska gott liv. De hade till och med en bra liten häst som de köpt för fyrtio kronor innan de flyttade till Trökan. Det var ett stort kapital på den tiden.

Torparlivet var för många en strävsam tillvaro. Det gällde också att vara sparsam för att klara av det dagliga livet. För många statare var det en dröm att få ett eget torp. Det ansågs vara lite förmer att vara torpare. För Johan och Alida gick den drömmen i uppfyllelse. Torpet Trökan finns fortfarande kvar och ligger fortfarande i Kållands-Åsaka socken.

Johan och Alida Löfqvist